

HLBTI ja lapsen oikeuksien sopimuksen määräaikaisraportointi

Sateenkaariperheet ry:n ja Seta ry:n huomioita seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien lasten sekä sateenkaariperheissä elävien lasten tilanteesta Suomessa LOS-raportointia varten.

Kirjainyhdistelmä HLBTI viittaa homoihin, lesboihin, bi-seksuaaleihin, trans-ihmisiin ja intersukupuolisiin henkilöihin. Kyse on siis seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä. Puhutaan seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä, sukupuolen ilmaisusta ja kehon sukupuoliirteistä.

Vaikka kyseiset ilmiöt usein mielletään aikuisten maailmaan kuuluviksi, HLBTI liittyy lasten maailmaan ja elämään lukuisin tavoin – joko lapsen omana kokemuksena tai jonkun muun kokemuksen välityksellä. Jotta ihmiset voivat elää hyvän ja turvallisen elämän, on välttämätöntä suojella näitä herkkiä lapsuuden prosesseja, joissa jokainen meistä alkaa kasvaa omaksi itsekseen myös sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen osalta.

Lapsen oikeuksien sopimuksen toteuttamiseksi Suomessa tulisi:

- *Inter-, trans- ja muunsukupuolisten lasten hoidot toteutetaan oikea-aikaisesti ja ne tukevat lapsen yksilöllistä kasvua*
 - Intersukupuolisten lasten hoitamiseksi laaditaan kiireettömän hoidon suositukset, jotka perustuvat lapsen yksilöllisen kasvun tukemiseen, lapsen oikeuksien kunnioittamiseen ja lapsen osallisuuteen.
 - Pidättäydytään intersukupuolisten lasten kosmeettisista hoidoista ilman lapsen omaa suostumusta.
 - Uudistetaan laki sukupuolen vahvistamisesta huomioimaan lapsen etu, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja muut ihmisoikeussopimukset. Uudistettu laki huomioi lasten tarpeet sukupuolen juridiseen korjaamiseen.
 - Lapsen mahdollinen sukupuoliristiriita osataan tunnistaa varhain. Hoito suunnitellaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti.
 - Sukupuoli-identiteetin tutkimuksiin ja sukupuolen korjaushoitoihin pääsy on sujuvaa ja oikea-aikaista sekä alueellisesti tasa-arvoista. Hoidot ovat maksuttomia.
- *Suojellaan HLBTI-lapsia ja sateenkaariperheiden lapsia erityisiltä riskeiltä, väkivallalta ja hyväksikäytöltä*
 - Huomioidaan hlbt-lasten korostunut asema itsemurhien, väkivallan ja häirinnän ehkäisyohjelmissa.
 - Kiusaamisen ehkäisyohjelmissa huomioidaan sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen ja ennen kaikkea sukupuolen ilmaisuun liittyvät ilmiöt
 - Luodaan lastensuojeluun erityisiä tukitoimia perheensä hyljeksimisen takia huostaan otetuille hlbt-lapsille. Annetaan lapsen edulle todellinen ensisijaisuus vanhempien edun sijaan.
 - Perheväkivallan uhreille suunnatuissa palveluissa huomioidaan seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön kuuluvan lapsen avun ja tuen saanti.

- Estetään seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvä eheytysterapia, jolle altistuvat ennen kaikkea alaikäiset hlbt-ihmiset.
- Seksuaali- ja erityisesti sukupuolivähemmistöihin kohdistuvia viharikoksia pyritään tunnistamaan ja ennalta ehkäisemään nykyistä tehokkaammin.
- *Kehitetään kaikille lapsille turvallisia kasvuympäristöjä*
 - Puututaan sukupuolittuneeseen ja seksuaalisuuteen liittyvään kiusaamiseen kouluissa ja muissa lasten elinympäristöissä. Kehitetään ammattikasvattajien osaamista. Otetaan sukupuolinormatiivinen kiusaaminen osaksi kiusaamisen vähentämishjelmiä.
 - Uusien opintosuunnitelmien seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuolen ja perheiden moninaisuuteen liittyvät sisällöt jalkautetaan opetukseen, oppimateriaaleihin ja henkilöstön koulutukseen.
 - Hetero- ja sukupuolinormatiivisuutta puretaan kaikessa opetuksessa ja oppimateriaalissa.
 - Harrastusten yhdenvertaisuutta, niiden sosiaalista saavutettavuutta ja ohjaajien osaamista kehitetään.
 - Oppilaitoksissa ja muissa kasvuympäristöissä rohkaistaan ja kannustetaan yksilölliseen sukupuolen ilmaisuun sekä mahdollistetaan avoin eläminen hlbtihenkilönä tai sateenkaariperheen lapsena.
 - Lapsia ja nuoria rohkaistaan aktiivisesti purkamaan ja haastamaan sukupuoliodotuksia ja -normeja niin koulutus- ja uravalinnoissa kuin kaikessa vuorovaikutuksessa ja kaverisuhteissa.
- *Vahvistetaan HLBTI-lasten ja sateenkaariperheiden lasten tervettä kehittymistä*
 - Sukupuoleltaan moninaisille lapsille ja heidän vanhemmilleen tarjotaan asiantuntevaa neuvontaa ja tukea, sekä tarvittaessa sukupuolen moninaisuuden huomioivia terveyspalveluita. Lisäksi tarjotaan vertaistukea lapsille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen.
 - Perustetaan asiantunteva, riittävästi resursoitu ja lääketieteellisestä yhteisöstä riippumaton neuvontapalvelu intersukupuolisille lapsille ja heidän vanhemmilleen.
 - Sateenkaariperheiden vanhempien vanhemmuuden tukeminen huomioidaan kaikissa hyvinvointipalveluissa, sekä tarjotaan kohdennettuja palveluita, neuvontaa ja vertaistukea sateenkaariperheiden vanhemmille ja vanhemmuutta harkitseville sateenkaari-ihmisille.
 - Tuotetaan ja jaetaan kaikille vanhemmille suunnattua tietoa hlbt-lasten tarpeista, jotta vanhemmat osaavat tukea omaa lastaan turvallisessa kasvussa. Lisäksi tarjotaan tukea vanhemmille, joiden on vaikeaa hyväksyä lapsensa seksuaalista suuntautumista tai sukupuolta.
- *Syrjintää ehkäistään suunnitelmallisesti:*
 - Hallitus valmistelee laaja-alaisen hlbt-toimintaohjelman, jossa huomioidaan erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvät kysymykset.
 - Hlbt-lasten ja sateenkaariperheiden lasten suojelemiseen ja hyvinvoinnin edistämiseen varataan riittävät resurssit.
 - Huomioidaan hlbt-lasten ja sateenkaariperheiden lasten tarpeet ja hyvinvointi kuntien lakisäätöissä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmissa.
 - Oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat huomioivat hlbt-lasten tarpeet, hyvinvoinnin ja turvallisuuden.
 - YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen raportoinnissa kiinnitetään erityistä huomiota hlbt-lasten ja sateenkaariperheiden lasten oikeuksien toteutumiseen.
- *Lisätään syrjinnän tunnistamisen ja ehkäisyn osaamista:*

- Lisätään lasten tietoisuutta syrjinnän kiellosta seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuuden perusteella, ja tuodaan lasten oikeusturvakeinoja lähemmäksi lasta.
 - Viranomaiset lisäävät tiedotusta hlbt-lasten ja sateenkaariperheiden lasten oikeuksista ja oikeusturvasta omalla hallinnonalallaan, koskien erityisesti poliisia, laillisuusvalvojia, maahanmuuttovirastoa, peruskoulua, oppilaitoksia ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa.
 - Kehitetään lasten ja perheiden kanssa työskentelevien osaamista seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen moninaisuuden ja sateenkaariperheiden kohtaamisessa.
 - Tutkittua tietoa hlbt-lasten ja sateenkaariperheiden lasten hyvinvoinnista ja syrjinnän kielteisistä vaikutuksista tuotetaan nykyistä järjestelmällisemmin.
- *Lapsen oikeus osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi:*
 - Inter-, trans- ja muunsukupuolisten lasten hoitojen lähtökohdaksi otetaan lapsen oikeus osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi omassa hoidossaan.
 - Hlbt-lapset ja sateenkaariperheiden lapset osallistuvat heitä koskevaan päätöksentekoon ja heidän hyvinvointiaan turvaavien ohjelmien suunnitteluun, esimerkkeinä oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ja kuntien lasten hyvinvointisuunnitelmat.
 - Lasten kasvuympäristöissä lapsille ja nuorille luodaan tilaa ilmaista sukupuoltaan omalle tuntuvalle tavalla sekä elää avoimesti hlbt-yksilönä tai sateenkaariperheen lapsena.
 - Lasten kasvuympäristöissä lasta puhutellaan sillä nimellä, joka on hänen toiveidensa mukainen. Nimilaki mahdollistaa sen, että etunimen valinta voi vastata lapsen omaa sukupuolikokemusta.
 - Vahvistetaan lasten kanssa työskentelevien valmiuksia kohdata ja kuulla lasten näkemyksiä myös sukupuoleen, sukupuolen ilmaisuun ja seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa.
 - Lisätään lasten tietoisuutta syrjinnän kiellosta seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuuden perusteella, ja tuodaan lasten oikeusturvakeinoja lähemmäksi lasta.
 - *Lapsen edun huomioiminen sateenkaariperheissä:*
 - Uudistetaan laki lapsen huollosta ja tapaamisesta niin, että tuomioistuimien voi harkita lapsen tapaamisoikeuden muuhun kuin juridiseen vanhempaan nähden, jos se on lapsen edun mukaista.
 - Uudistetaan perhevapaajärjestelmä niin, että sateenkaariperheiden lapset saavat kaikissa tilanteissa olla vanhempiensa hoidoissa yhtäläisin ehdoin muiden lasten kanssa. Tällöin tulee huomioida lapsen oikeus hoivaan kaikilta tosiasiallisilta vanhemmilta sekä etävanhemmilta.
 - Säädetään vanhemmuuslaki, joka mahdollistaa sateenkaariperheeseen syntyvän lapsen juridisen aseman vahvistamisen niin varhaisessa vaiheessa kuin mahdollista riippumatta perhemuodosta, lapsen alkuperästä, vanhempien sukupuolesta ja lukumäärästä.
 - Korjataan adoptiolaki niin, että lapsi ei joudu luopumaan perheen sisäisessä adoptiossa edellisestä vanhemmastaan, kun hänelle vahvistetaan uusi vanhempi, ellei se ole lapsen edun mukaista.

